

PÈL & PLOMA ÉS EL PÒDCAST DEL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA I BIBLIOTEQUES DE BARCELONA QUE FUSIONA ART I LITERATURA.

A cada episodi, un autor proposa un text propi, inspirat en una obra d'art del Museu, que és el punt de partida d'una conversa relaxada sobre la literatura, l'art i la vida en general.

A continuació podeu llegir el text que ha escrit **Jorge Carrión** inspirant-se en les pintures de l'absis de Sant Climent de Taüll.

L'experiència i el píxel

He vist moltes vegades el *Pantocràtor* de Taüll, però no. En realitat només l'he vist una vegada, tota la resta en van ser versions o ficcions, acostaments a una absència. Perquè l'única vegada que l'he vist de veritat (és una forma de parla), estranyament, no hi era, la pintura. Va ser a l'absis real de Sant Climent de Taüll. La *Maiestas Domini* o *Crist en majestat* de Sant Climent de Taüll s'havia quedat al Museu Nacional d'Art de Catalunya. I jo vaig viatjar quatre hores. I vaig arribar a l'església original. I vaig entrar-hi. I allò que jo veia era, primer, un no res, algunes taques, algunes restes; i, després, de sobte, una projecció, un *videomapping*. Una explosió de màgia.

El ressò de la màgia antiga, la de l'art i la del cristianisme, dues creences col·lectives tan poderoses que van crear fa gairebé mil anys obres mestres també col·lectives al bell mig de la neu de les muntanyes, el ressò de la màgia antiga en la màgia de la tecnologia contemporània.

El doble desplaçament és molt bèstia. Primer, el Déu, la màndorla, els evangelistes, els àngels, els pigments i els colors van ser traslladats a Barcelona fa un segle. I la dècada passada, l'obra va ser fotografiada fins al més mínim detall, clonada digitalment, reconstruïda amb píxels i programada, com a espectacle recurrent, com a espectacle de l'origen perdut, en el seu teatre original, en aquell absis buit. Amb un destí museogràfic ben curiós: el de ser constantment encesa i apagada.

Un viatge físic d'anada i informàtic de tornada. Una mena de bumerang quàntic o de curtcircuit que fa pampallugues. Que quan s'encén és màgic. Que quan s'apaga és, de sobte, una ferida.

D'aquesta forma, el mal anomenat *Pantocràtor* de Taüll ha entrat en la nova etapa d'una lògica molt antiga. No em refereixo a una lògica dels viatges més o menys violents, del colonialisme i de l'anticolonialisme, perquè un país també pot ser colonial en la relació de la seva capital amb les seves perifèries. No em refereixo, tampoc, o no ben bé, al trànsit entre la pintura com a forma de la matèria, en una superfície física, arquitectònica, a l'art com a construcció matemàtica, digital, en una pantalla o en l'escultura que fan en l'aire els fotons que surten d'un projector i d'una computadora.

Parlo, més aviat, de canvis de paradigma. De formes radicalment diferents d'afrontar la relació amb el món, amb l'univers. De les transformacions més profundes.

Durant mil·lennis —com expliquen els meus personatges, les meves narradores, les protagonistes de la novel·la *Membrana*, que en realitat no és una novel·la, sinó el catàleg de l'exposició permanent del Museu del Segle XXI— els éssers humans van viure immersos en una atmosfera que es podria definir com a divina. Els déus eren pertot. No existia cap espai que no acollís la divinitat. D'alguna manera, el cristianisme va unificar-los, els va comprimir, va fer de Jahvè o del Senyor un únic déu. Un monopoli. Però no era fàcil, perquè hi havia darrere —o a sota— una càrrega molt pesada, massa temps de multiplicitat sobrenatural. Potser per això va néixer la Divina Trinitat. Perquè l'un, almenys, havia de ser tres.

En qualsevol cas, la major part de la història de la humanitat, doncs, va ser teocèntrica. El *Pantocràtor* és una de les màximes representacions d'aquest esperit, d'aquest paradigma. Després van arribar l'humanisme, la filologia, l'esperit crític, el jo modern: l'antropocentrisme. El jo al centre de tot. Ha durat, aproximadament, cinc o sis segles. El *selfie* és el seu cant del cigne.

Ha durat fins que, aquest canvi de segle i de mil·lenni, la cibernetica, internet, la digitalització de tot i de tots i, finalment, el codi —la llengua principal del nostre temps— ens està fent entrar en el codicentrisme.

Teocentrisme, antropocentrisme, la intel·ligència artificial.

Així, amb el retorn del *Pantocràtor* a Sant Climent des de Barcelona en forma d'arxiu informàtic no només es tanca un cercle d'un segle, sinó que es tanca un cercle molt més antic. Perquè podem veure la història de la humanitat com una línia, com etapes d'una espècie de progressió. Però també, com a cercles que s'obren i es tanquen abans de tornar-se a obrir. No és aquesta, de fet, la lògica de la vida?

De tant en tant entro a la web de Sant Climent de Taüll i faig la visita virtual, al·lucinant i 360°. No sé si m'emociona més que quan vaig al MNAC i veig el veritable *Pantocràtor*, si és que les pintures poden ser veritables o vertaderes. No em conformo a donar la volta a l'espai virtual i veure el focus que m'enlluerna, petit, intens. Vaig amb el cursor rere l'altar i busco els altres projectors, els amagats, perquè la màgia sempre té truc. Estan, també, sempre encesos. *Ego sum lux mundi*, Jo soc la llum del món, diu el llibre que sosté el *Crist en majestat*, obert com un llum. Obri quan obri l'ordinador, la web, envoltats de pedres antigues, els projectors sempre estan encesos. Són ulls, com el de Déu, sempre oberts, que mai no dormen.

© del text, Jorge Carrión